

БЛАЖЕНИ ТЕОДОРIT, ЕПИСКОП КИРСКИ:
 О ИЗАБРАНИМ ТЕШКИМ МЕСТИМА СВЕТОГ ПИСМА
 ТУМАЧЕЊЕ КЊИГЕ О РУТИ¹

Τοῦ μακαρίου Θεοδωρήτου, ἐπισκόπου Κύρου,
 εἰς τὰ ἄπορα τῆς θείας γραφῆς κατ' ἐκλογὴν,
 Εἰς τὴν Ροῦθ

I

I

(1) Τί δήποτε τὸ κατὰ τὴν Ροῦθ συνεγράφη διήγημα; Πρῶτον διὰ τὸν δεσπότην Χριστόν· ἐξ αὐτῆς γὰρ κατὰ σάρκα βεβλάστηκε. διὸ δὴ καὶ ὁ θεϊότατος Ματθαῖος τὴν γενεαλογίαν συγγράψων, τὰς μὲν ἐπ' ἀρετῇ πολυθρῦλλήτους γυναῖκας κατέλιπε, τὴν Σάρραν καὶ τὴν Ρεβέκκαν καὶ τὰς ἄλλας· τῆς δέ γε Θάμαρ ἐμνημόνευσε καὶ τῆς Ραῶβ καὶ τῆς Ροῦθ· καὶ μέντοι καὶ τῆς τοῦ Οὐρίου, διδάσκων ὡς πάντων

(1) Зашто је написана Књига о Рути? Најпре, написана је због Господа Христа који телесно /по-рекло/ вуче од Рутиних /сродника/. Зато је божанствени Матеј, пишући /јеванђељски/ родослов, прешао ђутке преко врлина на-широко познатих жена као што су Сара, Ребека и друге, а ипак споменуо Тамару, Рахаву и Уријиницу, тиме нас учећи да Божији Јединородни Син постаде човек

¹ Превод старогрчког изворника *Τοῦ μακαρίου Θεοδωρήτου, ἐπισκόπου Κύρου, εἰς τὰ ἄπορα τῆς θείας γραφῆς κατ' ἐκλογὴν, Εἰς τὴν Ροῦθ*, доносимо према најновијем критичком издању: John F. Petruccione, *Theodoret of Cyrus, The Questions on the Octateuch Volume II: On Leviticus, Numbers, Deuteronomy, Joshua, Judges, and Ruth*, (Library of Early Christianity, II), The Catholic University of America Press, Washington, D. C., 2007, 362–375. Теодоритово тумачење Књиге о Рути представља једини до данас сачуван целовити патристички коментар на овај старозаветан спис. Речи у загради су додатак преводиоца.

ἀνθρώπων χάριν ὁ τοῦ Θεοῦ μονογενῆς ἐνηνθρώπησε καὶ ἰουδαίων καὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν καὶ δικαίων. ἡ μὲν γὰρ Ροῦθ μωαβίτις, ἡ δὲ γε Βερσαβεὲ παρανόμως συνήφθη τῷ βασιλεῖ. πόρνη δὲ καὶ ἡ Ραάβ, ἀλλὰ διὰ πίστεως τῆς σωτηρίας τετύχηκε καὶ ἡ Θάμαρ δὲ ταύτη λαμπρύνεται. οὐ γὰρ ἀκολασίας ἕνεκα τῷ κηδεστῇ κεκοινώνηκεν· ἀλλ' ὁρῶσα μὴ βουλόμενον αὐτῇ συνάψαι τὸν παῖδα, ἔκλεψε τὴν γεωργίαν, ἵνα βλαστήσῃ τὴν εὐλογίαν. αὐτίκα γοῦν μετὰ τοῦτον τὸν σπόρον ἄλλον οὐκ ἐδέξατο σπόρον, ἀλλὰ τὴν ἀγαμίαν ἠγάπησεν.

Ἴδοι δ' ἂν τις καὶ τὴν Ροῦθ διὰ τὴν εὐσέβειαν, τοὺς μὲν γεγεννηκότας καταλιπούσαν, ἀκολουθήσασαν δὲ τῇ πενθερᾷ. εἶπε, γὰρ φησιν, ἡ Ροῦθ, μὴ μοι γένοιτο τοῦ καταλιπεῖν σε, ἢ τοῦ ἀποστρέψαι ὀπισθέν σου, ὅτι οὐ ἔαν πορευθῆς σὺ πορεύσομαι· καὶ οὐ ἔαν ἀνλισθῆς ἀνλισθήσομαι ἐκεῖ ὅτι ὁ λαός σου λαός μου· καὶ ὁ Θεός σου Θεός μου· καὶ οὐ ἂν ἀποθάνῃς, ἀποθανοῦμαι καὶ ἐκεῖ ταφήσομαι. τάδε ποιῆσαι μοι Κύριος, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ. καὶ ταῦτα εἶρηκε πολλάκις ὑπὸ τῆς κηδεστρίας παρακληθεῖσα πρὸς τοὺς γεγεννηκότας ἐπανελεθῆν· ἀποστράφητε, γὰρ ἔφη, θυγατέρες μου· καὶ ἵνα τί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ; μὴ ἔτι μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἄνδρας; ἀποστράφητε δὴ θυγατέρες μου, ὅτι γεγήρακα, τοῦ μὴ εἶναι ἀνδρὶ καὶ εἶπον· οὐκ ἔστι μοι ὑπόστασις

ради свих људи: заједно Јевреја и незнабожаца, грешника и праведника. Јер Рута беше Моавка, Уријиница се незаконито сједини са царем /Давидом/, а Рахава би курва која вером ипак стече спасење. Тамара се, такође, вером истицаше у односу на друге. На крају крајева, она се не упусти у полни однос са својим свекром из разузданости, већ – видевши да он не жели оженити њоме свог сина – на превару узе садницу како би ова процветала у благослов. И заиста, након овог засејавања онда не прими, ни једно, ни друго, већ заволе своје удовиштво.

Свако може видети да Рута из побожности напусти родитеље и отиде за својом свекрвом. Јер говорише она: *Немој ме наговараиши да те оставим и од тебе отиђем; јер куда ѿг ти иђеш, иђем и ја; и ѿде се ѿг ти настианиши, настианићу се и ја; тивој је народ мој народ, и тивој је Бој мој Бој. Где ти умреши, умрећу и ја, и онде ћу биџи ѿтребена. То нека ми учини Госѿод и ти нека ми годга, смрџи ће ме само ристиавиџи с тиобом.* Рута ово каза након што је свекрва више пута мољаше да се врати својим родитељима говорећи: *Иђиџе наџрај, кћери моје; шџо бистџе ишле самном? Зар ћу још имаџи синова у шџироби својој да вам бду мужевџи? Враџиџе се, кћери моје, иђиџе; јер сам остџарела и нисам за удају. А и да кажем да се надам и да се још ноћас удам, и да родим синове, зар ћеџе их ви чекаџи док ограсџу?*

τοῦ γενέσθαι με ἀνδρί. καὶ τέξομαι
 υἱούς, μὴ αὐτοὺς προσδέξεσθε ἕως οὗ
 ἀνδρὺν θῶσιν; ἢ αὐτοῖς κατασχεθήσε-
 σθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἀνδρί; μὴ δὴ θυ-
 γατέρες μου, ὅτι ἐπικράνθη μοι ὑπὲρ
 ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ χεὶρ Κυρίου.
 οὔτε, φησίν, ἐγκύμων εἰμί ἵνα τοῖς ὑπ’
 ἐμοῦ τεχθησομένοις ἀναμείνητε συ-
 ναφθῆναι, οὔτε ἀνδρὶ με γήμασθαι
 δυνατὸν διὰ τὸ γῆρας ἵνα προσμένητέ
 μου τὸν γάμον, καὶ τὴν παιδοποιῖαν
 καὶ τὴν ἐκείνων ἀναστροφῆν. ἐγὼ γὰρ
 θεήλατον ἐδεξάμην πληγῆν.

(2) Ἐδει μὲν οὖν καὶ διὰ τὸν
 δεσπότην ἀνάγκραπτον γενέσθαι τῆς
 Ρουθ τὸ διήγημα· ἵκανή δὲ ὅμως καὶ
 αὐτὴ καθ’ αὐτὴν ἡ ἱστορία πᾶσαν προ-
 σενεγκεῖν ὠφέλειαν τοῖς τὰ τοιαῦτα
 κερδαίνειν ἐπισταμένοις. διδάσκει
 γὰρ ἡμᾶς καὶ τῆς Νοεμὶν τὰς χα-
 λεπὰς συμφορὰς καὶ τὴν ἐπαινετὴν
 καρτερίαν καὶ τῶν νυμφῶν τὴν σω-
 φροσύνην καὶ τὴν περὶ τὴν πενθερὰν
 φιλοστοργίαν· καὶ διαφερόντως τῆς
 Ρουθ ἡ γεγηρακυῖαν γυναῖκα καὶ πε-
 νομένην τῶν γεγεννηκότων προὔτιμη-
 σε διὰ τὴν τῆς γνώμης εὐσέβειαν καὶ
 τὴν τοῦ ὁμοζύγου μνήμην. ἐδίδαξε δὲ
 ἡμᾶς καὶ τοῦ Βοοῦ τὴν ἀρετὴν. οὐ γὰρ
 μόνον φιλοτίμως τῇ Ρουθ τοῦ καρ-
 ποῦ μεταδέδωκεν, ἀλλὰ καὶ λόγοις
 ἐψυχαγώγησε. *μὴ πορευθῆς, γὰρ ἔφη,
 θύγατερ, ἐν ἀγρῶ ἑτέρῳ συλλέξαι·
 ἀλλ’ ὡδε κολλήθητι μετὰ τῶν κο-
 ρασιῶν μου.* κελεύσας δὲ αὐτῇ καὶ συ-
 νεσθίειν καὶ συμπίνειν τοῖς θεορίζουσιν,
 ἐπήγαγεν ἀπαγγελίαν ἀπηγγέλη μοι,
 ὅσα πεποίηκας μετὰ τῆς πενθερᾶς σου,
 μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἀνδρα σου καὶ
 πῶς κατέλιπες τὸν πατέρα σου καὶ τὴν

*Зар ћеши шоја ради сшајати не-
 удаши? Немојше, кћери моје; јер
 су моји јади већи од твојих, јер
 се рука Господња појавила на ме.*
 Она /заправо хтеде да им/ каже:
 Нисам трудна, те зато немојте
 чекати да се удате за синове ко-
 је бих родила; с обзиром на мо-
 је године, не могу бити удата за
 мужа и стога немојте чекати да
 се удам, изродим децу и подиг-
 нем их. Јер, благодарно примих
 од Бога послат ми ударац.

(2) Иако је прича о Рути
 свакако требало да буде запи-
 сана због Господа /Христа/, ово
 писано сведочанство је само по
 себи довољно да пружи корист
 онима који знају како њиме да
 се окористе. Заиста, ово /сведо-
 чанство/ нас подучава о Ноје-
 мининим великим невољама и
 похвалном трпљењу, о чедности
 младих жена и њиховој нежној
 љубави према свекрви, нарочи-
 то од стране Руте која – будући
 подстакнута побожним настоја-
 њем и сећањем на мужа – поча-
 ствова стару и сиромашну /све-
 крву/ више од својих родитеља.
 Такође нас учи и Возовој врлини
 који великодушно подели своје
 усеве с Рутом и охрабриваше је
 говорећи: *Кћери моја; немој ићи
 на грују њиву да њабирчиш ... не-
 то се гржи твојих девојака.* И на-
 кон што јој понуди да пије и једе
 са жетеоцима, јоште додаде: *Чух
 све што си чинила свекрви својој
 њо смрти мужа својега и како си*

μητέρα σου και την γην της γενεσεως σου, και επορευθης προς λαον, ον ουκ ηδεις εκθες και τρι της. αποτισαι σοι Κυριος την εργασιαν σου, και γενοιτο ο μισθος σου πληρης παρα Κυριου Θεου Ισραηλ, προς ον ηλθες ποιθεναι υπο τας πτερυγας αυτου. και τετυχηκεν η ευλογια τελους. ελαβε γαρ τον μισθον πληρη παρα Κυριου, προγονος γενομένη της των εθνων ευλογιας. ου μονον δε αυτη τροφης μεταδεδωκεν, αλλα και αυτουργος της θεραπειας εγενετο ουκ αλλω διακονησαι προσταξας, αλλ αυτος κατασκευασας τα αλφита και τους αρτους μαλα φιλοτιμως προσενεγκων, κορεσθεισα γαρ απηνεγκε το περιττευσαν τη πενθερα. ευγνωμωνως δε και η κηδεστρια τον αποντα ευεργετην ταϊς ευλογιαϊς ημειψατο. εφη γαρ, ειη ο επιγνους σε ευλογημενος, οτι εκορτασε ψυχην κενην, καθως εποίησε μεθ ου εποίησεν. ου γαρ εις την σην, φησι, πενιαν απεβλεψεν, αλλ εις τον νομοθετην ος διηγορευσε πασαν ποιεισθαι των χηρων επιμελειαν.

II

Επιμεμφονται τινες και τη Νοεμιν και τη Ρουθ τη μεν ως υποθεμενη, τη δε ως υπακουσαση τε και πραξαση, και παρα τους ποδας καθευδησαση του Βοοζ.

(1) Ακουσασα η Ρουθ ειρηκυιας της πενθερας, οτι εγγιζει ημιν ο ανηρ, εκ των αρχιστευοντων ημιν εστι, της πολλης ανεμνησθη θεραπειας, και ωρηθη τον Βοοζ ως

οσταвила оца својега и маћер своју и њошћојдину своју, ња си дошла к народу који ниси знала пре. Госѡод га ѡи ѡлаѡи за дело ѡвоје и га ѡи ѡлаѡа буде ѡиѡиуна од Госѡода Бога Израиљева кад си дошла да се ѡод крилима Њетовим склониш. И благослов овај би испуњен. Јер она прими велику плату од Господа и постаде прамајка благослова народа /=Исуса Христа/. Не само да Воз подели своју храну с њом, већ и сам веома брињаше о њој. Нико други је не служаше, већ јој он сам великодушно даде житарице и принесе векне хлеба. Пошто се наситила, она однесе свекрви од онога што је преостало. Свекрва заузврат благодарно благослови њеног одсутног добротвора говорећи: *Да је блаѡсловен који ѡи је ѡолегао, заѡи ѡи он насити своју ѡразну душу брињући се о ѡеби. Јер не ѡолега на ѡвоје сиромашѡво, већ на Законодавца који /људима/ заѡведи нарочиѡ сѡрање за удовице.*

II

Има и оних који окривљују Нојемину и Руту: прву зато што предложи /Рут/ да спава крај Возових ногу, а другу што послуша и изврши оно што јој /Нојемина/ предложи.

(1) Чувши своју свекрву како говори: *Тај је човек нама род и један од освешћеника наших*, Рута се присети његове велике брижности и постаде убеђена да – као рођак

τοῦ ἀνδρὸς συγγενῆ συναφθῆναι αὐτῆ κατὰ τὸν νόμον ἐθέλειν, ὥστε τοῦ τετελευτηκότος φυλάξαι τὴν μνήμην. τοῦτο γὰρ δηλοῖ τὰ ἐξῆς. εἶπε, γὰρ φησι, Ροῦθ πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς· καὶ ὅτι εἶπε, μετὰ τῶν κορασίων μου κολλήθητι, ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ὑπάρχοντά μοι. τούτων ἀκούσασα τῶν λόγων ἡ Νοεμίν, ὑποτίθεται αὐτῆ παρὰ τοὺς πόδας καθευδῆσαι τοῦ Βοόζ, οὐχ ἵνα τὴν ὥραν ἀποδῶται· τούναντίον γὰρ δηλοῖ τὰ τῆς εἰσηγήσεως ῥήματα. ἐλεύση, γὰρ φησι, καὶ ἀποκαλύψεις τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ κοιμηθήσῃ καὶ αὐτὸς ἀπαγγελεῖ σοι ἃ ποιήσεις. οὕτως ἐθάρρει τῆ τοῦ ἀνδρὸς καὶ σωφροσύνη καὶ δικαιοσύνη.

Ἐβεβαίωσαν δὲ τοὺς λόγους αἱ πράξεις. κατὰ γὰρ τὰς ὑποθημοσύνας τῆς πενθερᾶς, πάντων ὑπνω κατεχομένων, προσεκλίθη παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Βοόζ ἡ Ροῦθ· ὁ δὲ ἤρετο τίς εἶη· ἡ δὲ τῆς τοῦ τετελευτηκότος συγγενείας ἀνέμνησεν. ὁ δὲ τὸ μὲν πρᾶχθὲν ἐπήνεσε, τὴν δὲ σωφροσύνην οὐ προῦδωκεν, ἀλλὰ τῷ νόμῳ τὴν γαμικὴν διετήρησεν ὀμιλίαν. εὐλογημένη, γὰρ ἔφη, σὺ τῷ Κυρίῳ, θύγατερ, ὅτι ἠγάθυνας τὸν ἑλεόν σου τὸν ἔσχατον ὑπὲρ τὸν πρῶτον, τοῦ μὴ πορευθῆναί σε ὀπίσω νεανιῶν, ἥτοι πτωχὸς ἥτοι πλούσιος. δεδήλωκας, φησί, δι' ὧν ἔπραξας, ὡς οὐκ ἐπιθυμία δουλεύσασα τοῦτο δέδρακας. ἡ γὰρ ἂν πρὸς τοὺς νέαν ἄγοντας ἡλικίαν ἐφοίτησας, οὐ πλοῦτον, οὐ πενίαν, ἀλλὰ μόνην λογίζομένη τῆς ἡδονῆς τὴν ἀπόλαυ-

и осветник њеног мужа – Воз се хтеде сјединити с њом како би, према закону, сачувао сећање на покојника. Тако надаље и би, јер /Писмо/ каже: *А Руша Моавка рече: још ми је рекао: држи се моје чељади докле не њожању све моје.* Чувши речи ове, Нојемина јој предложи да заспи крај Возових ногу, али не и да прода своју лепоту, будући да њене речи којима јој предложи речено говоре супротно. Јер, /Нојемина/ рече: *Ошиди и диџни њокривач с ноју њејових, ње лези онде; а он ће њи казати њи њеши радињи.* Ето колико она беше убеђена у човекову чедност и праведност.

Његова дела потврдише ове речи. У складу са свекрвиним саветом – кад сви чврсто заспаше – Рута леже крај Возових ногу. Кад је овај упита ко је и /Рута/ га подсети на његову сродничку везу с покојником, /Воз/ похвали њено дело, али не заборава на своју чедност и – према закону – одложи брачно сједињење рекавши: *Госјод га ње блајослови, кђери моја; ова њојоња милосји коју ми њоказујеш веђа је од њрве, њио ниси њражила младиђа, ни сиромашна, ни дојања.* Он /заправо хтеде да јој/ каже: Делима својим показа да овај корак ниси предузела из робовања појуди; иначе би тражила младиће не мислећи о њиховом богатству или сиромаштву, веђ само зарад телесног уживања. Уместо тога, ти дође код човека

σιν. ἀλλ' ἐλήλυθας πρὸς ἄνδρα πατρός σου τάξιν πληροῦντα. τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ θύγατερ. καὶ δις δὲ αὐτὴν οὕτω κέκληκε. καὶ νῦν, θύγατερ, μὴ φοβοῦ· πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς ποιήσω σοι. οἶδε γὰρ πᾶσα φυλὴ λαοῦ μου, ὅτι γυνὴ δυνάμεως εἶ σύ, καὶ ὅτι ἀληθῶς ἀγχιστενὺς ἐγὼ εἰμι. οὐδεὶς μοι, φησίν, ἐπιμέμψεται· σύ τε γὰρ ἐπαινῆ παρὰ πάντων· καὶ γὰρ διὰ τὴν συγγένειαν, οὐ δι' ἀκολασίαν, τὸν γάμον ποιήσομαι. ἐπειδὴ δὲ ἐστὶν ἕτερος πλησιαίτερος συγγενῆς, ἐκεῖνῳ με δεῖ πρότερον διαλεχθῆναι, ἵνα εἰ μὲν ἔλοιτο, γήμη κατὰ τὸν νόμον· εἰ δὲ μὴ πείθοιτο κατὰ τὸν νόμον, ἐγὼ δὴ σοι τότε τὸν γαμικὸν ἐπιθήσω ζυγόν.

(2) Τοσαύτη ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετὴ, ὅτι κόρης νέας εὐπρεποῦς νύκτωρ πρὸς αὐτὸν φοιτησάσης, τὴν σωφροσύνην ἐφύλαξε, καὶ τῷ νόμῳ τὸ πρᾶγμα τετήρηκε, καὶ οὐδὲ τῷ γάμῳ παρὰ τὸν νόμον προσέδραμεν, ἀλλὰ τῷ πλησιαίτερῳ τοὺς περὶ τοῦ γάμου προσενήνοχε λόγους· εἶτα ἐκεῖνου παραιτησαμένου τὸν γάμον, τότε λοιπὸν τῇ ἀξιεπαίνῳ γυναικὶ συνηρομόσθη.

Ἀξιόγαστα δὲ αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς ἐκεῖνον ῥήματα. οὐ γὰρ πρῶτους αὐτῷ τοὺς περὶ τοῦ γάμου προσενήνοχε λόγους, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν ἀγρῶν κτήσεως διελέχθη. ἔπειτα ἐκεῖνου τὸ συμβόλαιον ἀσπαστῶς δεξαμένου, τὸν περὶ τοῦ γάμου προστέθεικεν λόγον, εἰρηκῶς

који треба да испуни улогу твога оца. Јер заиста ово беше значење /речи/ *κῆρι*, наима речи којом јој се обрати по други пут: *Ζαῖω σαγα, κῆρι μοја, не дој се; шῖω ἰοδ речеш учиниῆу шῖи; јер зна цело месῖо народа мојеῖа да си ῖο-шῖена жена. Јесῖи исῖиина, ја сам шῖи осветῖиник*. Он /заправо хтеде да јој/ каже: Нико ме неће окривити, јер си уважавана од свих, па ῆу склопити овај брак због сродничких /обавеза/, а не због пожуде. Међутим, будући да постоји још један ближи сродник, морам најпре говорити с њим да би – ако пожели – он могао склопити брак с тобом према закону. Ако ли се он пак не буде повиновао закону, онда ῆу јарам брака с тобом преузети на себе.

(2) Таква беше врлина овог човека да – иако му прелепа млада девојка дође по ноћи у посету – Воз сачува чедност и учини ствар према закону. Он чак ни не срљаше у брак супротно закону, већ се /најпре/ због ове ствари обрати ближем сроднику. И када наведени /сродник/ одби брак, тек тада се сједини с овом хвале вредном женом.

Вредан дивљења беше његов разговор с тим човеком. Јер Воз не потегну најпре питање брака, већ прво справљаше о властништву њиве. Када, затим, овај сродник радо прихвати откуп, Воз потегну реч о браку и указа да је праведно да откупитељ покојни-

δίκαιον εἶναι τὸν τοῦ τετελευτηκότος κτώμενον τοὺς ἀγρούς, γῆμαι καὶ τὴν γυναικα καὶ φυλάξει τῇ παιδοποιῶι τοῦ κατοικομένου τὴν μνήμην. ἐπειδὴ δὲ διὰ τὸν γάμον καὶ τὸ τῶν ἀγρῶν ἐκεῖνος ἠρνήθη συμβόλαιον, ὑπελύσατο μὲν κατὰ τὸν νόμον καὶ τὸ ὑπόδημα δέδωκεν ἠγάγετο δὲ ὁ Βοόζ τὴν Ρούθ.

Ἵτι δὲ οὐχ ἥδονῃ δουλεύων ἠνέσχετο γῆμαι, δηλοῖ αὐτοῦ καὶ τὰ ἀξιέπαινα ῥήματα. εἶπε, γὰρ φησι, Βοόζ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ παντὶ τῷ λαῷ μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον, ὅτι κέκτημαι πάντα τὰ τοῦ Ἀβιμέλεχ καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει τῷ Μααλὼν καὶ τῷ Χελεῶν ἐκ χειρὸς Νοεμίν· καὶ γε Ρούθ τὴν μωαβίτιν τὴν γυναικα Μααλὼν κέκτημαι ἐμαντῶ εἰς γυναικα, τοῦ ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξολοθρευθῆσεται τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ. ἄξιον θαυμάσαι τῶν εἰρημένων καὶ τὸ εὐσεβὲς καὶ τὸ ἀκριβές. οὐ παραβαίνω γὰρ, φησί, τὸν νόμον, μωαβίτιν γυναικα λαμβάνων, ἀλλὰ τὸν θεῖον νόμον πληρῶ, τοῦ τετελευτηκότος ἄσβεστον φυλαχθῆναι τὴν μνήμην σπουδάζων.

(3) Ἐκράτυναν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῇ εὐλογίᾳ τὸν γάμον. εἶπον δὲ οὕτως: δῶη Κύριος τὴν γυναικα σου τὴν εἰσπορευομένην εἰς τὸν οἶκόν σου, ὡς Ραχὴλ καὶ Λείαν, αἱ ὠκοδόμησαν ἀμφότεραι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ποιῆσαι δύναμιν ἐν Ἐφράθα· καὶ ἔσται ὄνομα ἐν Βηθλεέμ. καὶ γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς οἶκος Φάρεις, ὃν ἔτεκε Θαμάρ τῷ Ἰούδα, καὶ ἐκ τοῦ σπέρματός σου δῶη σοι Κύριος ἐκ τῆς παιδείσκης ταύτης. αἰνίττονται τῆς εὐλογίας οἱ λόγοι καὶ

ковог наследства ожени његову жену, подигне му децу и тако сачува сећање на њега. Тада сродник одбаци откуп за њиву, а тиме и брак, те изу своју обућу и даде је Возу, како закон налагаше. И тако Воз ожени Руту.

Из његовог хвале вредног разговора још видимо да он не прихвати брак зато што беше роб пожуде. Јер, /Писмо/ каже: *А Воз рече сѣарешинама и свему народу: ви сѣе сведоци данас да сам оѣкуѣио из руке Нојеминне шѣо је ѣог било Елимелехово и шѣо је ѣог било Хелеоново и Малоново. И да сам узео за жену Руѣу Моавку жену Малонову да ѣогиѣнем име ѣокојнику у наследсѣиву њеѣовом, да не би ѣоѣинуло име ѣокојнику међу браћом њеѣовом и у месѣу њеѣовом.* Побожност и тачност ових речи заслужују дивљење. Јер он /заправо хтеде да/ каже: Не кршим, већ испуњавам божански закон узимајући Моавку за жену, будући да желим покојника спасити од заборава.

(3) Старешине, пак, потврдише брак уз благослов: *Нека дарује Госѣод да жена која долази у дом ѣвој буде као Рахиља и Лија, које обе сазидаше дом Израѣљев; доѣаѣи се у Ефраѣи и ѣрослави име своје у Виѣплејему! И од семена које ѣи Госѣод дарује од ѣе жене, да ѣосѣане дом ѣвој као дом Фареса коѣ Тамара роди Јуди.* Речи благослова указују да он имаше и другу жену, те за-

έτέραν αὐτὸν ἐσχηκέναι γυναῖκα. διὸ καὶ τῆς Ῥαχήλ καὶ τῆς Λείας, κατὰ ταῦτὸν ἐμνημόνευσαν, καὶ ἐπήγαγον, αἱ ᾠκοδόμησαν ἀμφοτέραι τὸν οἶκον Ἰσραήλ. τὸ δὲ ποιῆσαι δύναμιν ἐν Ἐφράθα καὶ ἔσται ὄνομα ἐν Βηθλεὲμ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀοίδιμον, τῆς δὲ Θαμάρ ἐμνημόνευσαν, ἐπειδὴ κάκεινῃ ἀλλόφυλος οὖσα τὸν Φάρες γεγέννηκεν, ἐξ οὗ Δαβὶδ ὁ βασιλεὺς κατάγει τὸ γένος, καὶ ὁ τοῦ Δαβὶδ ἀπόγονος, καὶ δεσπότης καὶ υἱὸς καὶ Κύριος.

Ἐκ ταύτης ὁ Ωβὴδ ἐγεννήθη τοῦ Ἰεσσαὶ ὁ πατήρ, ὃς ἔφυσε τὸν Δαβίδ. τοῦτο τὸ βρέφος αἱ γυναῖκες προσενεγκοῦσαι τῇ Νοεμὶν ἔφασαν, εὐλογητὸς Κύριος, ὃς οὐ κατέλυσέ σοι σήμερον τὸν ἀγχιστεύοντα καλέσαι τὸ ὄνομά σου ἐν Ἰσραήλ. καὶ ἔσται εἰς ἐπιστρέφοντα ψυχὴν. τοῦτο δὲ κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον νόημα, τὴν ἐκείνης ψυχαγωγίαν δηλοῖ κατὰ δὲ τὴν ἀλήθειαν τῆς οἰκουμένης ἐπιστροφὴν. ἐκεῖθεν γὰρ ἦνθησε τῆς οἰκουμένης ἡ σωτηρία.

то истовремено помињу Рахиљу и Лију које заједно сазидаше дом Израиљев. Потоње /речи/ – наиме: *Боїаши се у Ефраїми и прослави име своје у Витлејему!* – предска-заше оно спасително /Христово/ рођење којим се Витлејем прослави међу свим народима. А поменуше и Тамару, јер она – иако беше странкиња – роди Фареса од ког цар Давид вуче своје порекло, као и Давидов потомак, владика, син и Господ /Исус Христос/.

Рута роди Овида, оца Јесејевог, а Јесеј роди Давида. Приносећи Рутино дете Нојемини, жене рекоше: *Да је блаґословен Госґод који те није оставио данас без осветника, да се име њејово слави у Израиљу ... Он ће ти уише-шиши душу.* Ово се у спољашњем смислу /односи/ на утеху старице; али се у истинитом значењу /односи/ на преобрађење васељене, будући да спасење света процвета из овог /корена/.

Превод са старојрчкој:
Лазар Нешић

Примљено: 28. 7. 2016.
Одобрено: 10. 8. 2016.